

mana
balss.lv

Center for
Innovations
Development

Ministry of
Foreign Affairs
Republic of Latvia

КОРОТКА ЗАПИСКА ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ

Підвищення якості
громадської участі та діалогу
під час розробки політик з
використанням українських
платформ е-демократії

КОРОТКА ЗАПИСКА ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ

УКРАЇНА - ЛАТВІЯ, 2019. С. 6

**КОРОТКА ЗАПИСКА
СФОРМОВАНА НА ОСНОВІ
РЕКОМЕНДАЦІЙ ЕКСПЕРТІВ**

ДІДЗІС МЕЛКІС

Фонд громадської участі (Sabiedrības
Līdzdalības Fonds; ManaBalss.lv),

Латвія

birojs@manabalss.lv

ДМИТРО ЛУБКІН

Мій Голос, Україна

office@miygos.org

АННА ЄМЕЛЬЯНОВА

ОЛЕНА МЕДВЕДЕНКО

Центр розвитку інновацій, Україна

info@cid.center

ДМИТРО ЛУЧЕНКО

Європейський центр верховенства
права, Україна

ruleoflaw@ukr.net

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ: ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ ТА ДІАЛОГУ ПІД ЧАС РОЗРОБКИ ПОЛІТИК З ВИКОРИСТАННЯМ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАТФОРМ Е-ДЕМОКРАТІЇ

Електронні петиції в Україні є популярним інструментом участі громадян у вирішенні питань державного та місцевого значення. Електронні петиції запроваджені до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України і станом на 01.06.2018 року у 231 містах України (60 % від загальної кількості міст). 30 000 електронних петицій було подано до Президента України протягом 2015 - 2018 років.¹ Разом із тим, відсоток реалізованих електронних петицій залишається недостатньо високим.

Зокрема, це може бути пов'язано із відсутністю якісної змістовної премодерації електронних петицій. Натомість, здійснюється лише перевірка відповідності тексту петиції формальним критеріям згідно з Законом України "Про звернення громадян"² або Положенням відповідного органу місцевого самоврядування, в якому часто висуваються додаткові критерії до електронних петицій.

ТЕПЕРІШНІЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Результативність електронних петицій на місцевому рівні в Україні, відповідно до даних дослідження¹ Центру розвитку інновацій складає 28 % від загальної кількості розглянутих органами місцевого самоврядування електронних петицій та, приблизно, 15 % до Президента України. Натомість, результативність електронних петицій до Парламенту Латвії складає 63 %.

Така ситуація з електронними петиціями в Україні можливо склалася через те, що:

- електронні петиції часто подаються до органу, який не має компетенції вирішувати таке питання (наприклад, петиції з вимогою підвищення пенсій подаються до органів місцевого самоврядування);
- електронні петиції часто недостатньо якісно підготовлені автором та/або містять нечіткі формулювання або ідеї;
- електронні петиції є невиконуваними.

1. Ємельянова А., Лобойко С. Національне дослідження електронних петицій в Україні, 2018. Джерело: https://drive.google.com/file/d/1D1iKkOYNIkVzAnF_EtkhxHXqMLfZv2ko/view

2. Закон України "Про звернення громадян" від 02.10.1996 № 393/96-ВР, Джерело: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

ПРОПОЗИЦІЇ

Враховуючи досвід Латвії, на нашу думку, варто розглянути можливість здійснення премодерації електронних петицій не лише за формальними критеріями, а також і за сутнісними. Одним із прикладів такої премодерації може бути Інструмент редагування від Платформи для е-петицій Мій Голос.

Формулювання чітких критеріїв для е-петицій та спеціальна Редакторська Рада можуть допомогти у вирішенні питання підвищення результативності електронних петицій.

Враховуючи, що електронні петиції в Україні запроваджені на законодавчому рівні, необхідною є розробка окремого нормативно-правового акту, який регулюватиме як функціонування електронних петицій в Україні, спеціальні критерії щодо якості електронних петицій, так і діяльність Редакторської Ради. Крім того, різноманітні онлайн обговорення ідей та електронних петицій мають також сприяти підвищенню їх якості.

Основними пропозиціями до критеріїв, які можуть висуватися до премодерації е-петицій є такі:

- повторювані електронні петиції мають об'єднуватися з попередніми, а автори мають ставати співавторами;
- електронні петиції, які було подано до органу, який не має повноважень для вирішення зазначеного в е-петиції питання, мають бути перенаправлені до відповідного органу;
- відмова у публікації невиконуваних і жартівливих е-петицій.

Кожне з рішень, яке приймається модератором та/або Редакторською радою має бути аргументованим. Автор електронної петиції обов'язково повідомляється про будь-які зміни, які відбуваються щодо е-петиції. Визначення відповідальної особи (на рівні публічної посади) за стан розгляду електронних петицій, виконавців е-петицій та публічне звітування щодо їх реалізації має стати постійною практикою як на державному, так і на місцевому рівнях.

МОЖЛИВІ ВИКЛИКИ ПРИЙНЯТТЯ ЗАПРОПОНОВАНОГО РІШЕННЯ

Існує декілька викликів для підвищення якості участі та діалогу в Україні.

По-перше, це низьке розуміння потреби, оскільки електронні петиції функціонують в Україні протягом останніх 4 років; певна інституційна пам'ять функціонування інструменту; неготовність до змін у ситуації напруження. Проте, успішний досвід Латвії (запроваджено латвійською ГО "Мій Голос") демонструє, що суспільство та ті, хто приймають владні рішення повністю довіряють Інструменту якісного редагування, незважаючи на (порівняно з процесом без премодерації) довшу оцінку ідей, які подаються в електронних петиціях та, часом, необхідність додаткових консультацій.

Протягом останніх 8 років, з моменту запровадження системи якісного редагування, було доведено її міжнародний потенціал та ефективність. Більшість електронних петицій в Латвії подаються саме через вебсайти громадських об'єднань. Системі якісного редагування довіряють: суспільство, політики, представники органів влади та медіа. У випадку України, процес не настільки якісний. Часто, ми можемо чути думки, що електронні петиції неефективні.

По-друге, навіть запровадження чітких правил підвищення якості, а як наслідок і результативності електронних петицій на законодавчому рівні, може викликати суспільний моральний осуд. На протипагу латвійському кейсу, українські платформи е-демократії у найближчому майбутньому залишаться державними або муніципальними. Потенційним є ризик цензури під виглядом підвищення якості. Окрім цього, більш широкого дослідження потребує громадська думка щодо запровадження Інструменту редагування та спроможність чіткої комунікації пропонуваніх змін.

ПРОПОНОВАНЕ РІШЕННЯ

"ПОТРІБНО ЗДІЙСНИТИ КОМУНІКАЦІЙНУ ТА АДВОКАЦІЙНУ ПІДТРИМКУ ПРОПОНОВАНИХ ЗМІН ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ"

Враховуючи оцінку стану реалізації електронних петицій, досвіду Латвії, можливих рішень та викликів, на нашу думку, потрібно здійснити окрему комунікаційну та адвокаційну підтримку розробки окремого Закону України "Про електронні петиції", що сприятимегуртуванню однодумців навколо цієї ідеї; забезпечить подальші обговорення та долучення експертів, нормотворців до визначення шляхів підвищення якості електронних петицій.

У новому законодавстві має бути сформульовано набір якісно нових принципів функціонування електронних петицій, максимально покращено текстову, юридичну, галузеву складові, вирішено конкретні проблемні аспекти; унормовано процедуру переадресації та публічного звітування. Саме тому, пропонується підготовка змін до законодавства із залученням широкого кола партнерів та стейкхолдерів, а також перегляд питання управління системою електронних петицій.

Таким чином, пропонуване рішення убезпечить від суспільного осуду, сприятиме встановленню партнерських зв'язків між державними та муніципальними платформами, громадськими організаціями та коаліціями з питань електронної демократії; прийняттю політично непростого, але виваженого рішення щодо підвищення якості електронних петицій.

Важливим також, на нашу думку, є вивчення досвіду інших держав-членів Європейського Союзу з метою формування більш комплексної пропозиції законодавчих змін.